

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 11/07

Meditaties: Deze meditatie staat ook online op <https://youtu.be/LsxoRJZkXQU>

Niet geliefd in eigen stad

Meditatie door Heleen Ransijn (William Tyndale-Silo, Vilvoorde)

Zondag 4 juli 2021, 3e zondag van de zomer

Openingslied: Zomaar een dak (NLB 276:1,2)

1. Zomaar een dak boven wat hoofden,
deur die naar stilte openstaat,
muren van huid, ramen als ogen,
speuren naar hoop en dageraad,
huis dat een levend lichaam wordt,
als wij er binnen gaan,
om recht voor God te staan.
2. Woorden van ver vallende sterren,
vonken verleden hier gezaaid,
namen voor Hem, dromen, signalen,
diep uit de wereld aangewaaid,
monden van aarde horen en zien,
onthouden, spreken voort,
Gods vrij en lichtend woord.

Welkom en bemoediging

Welkom, bij deze online viering van de VPKB-gemeenten Leuven, Mechelen en Vilvoorde. Hoewel onze kerken zo langzamerhand weer open gaan blijven wij deze zomer toch ook graag online diensten verzorgen voor ieder die niet kan of wil deelnemen aan de viering in de kerk.

En laten we ook deze viering beginnen met de naam van God aan te roepen...

Onze hulp is in de Naam van de ENE
die hemel en aarde draagt
die trouw blijft, zolang er dagen zijn
en die niet loslaat wat Zijn hand ooit begon.

Genade, barmhartigheid en vrede zij u van God onze Vader,
en van Jezus Christus onze Heer en Broeder
in de gemeenschap van de Heilige Geest.

Amen.

Kyriegebed

Gij, Allerhoogste,

Wij bidden u voor de nood van de wereld, waar zo vaak zoveel niet lukt
en positieve inspanningen weer verdampen door de weerbarstige realiteit

geen vrede in onze wereld, maar wel oplopende spanningen overal
geen humaan vluchtelingenbeleid, maar wel toenemende droogte
die mensen dwingt op weg te gaan naar een ander land

geen wereldwijd vanzelfsprekend respect voor mensenrechten
maar wel haatzaaien van leiders op zoek naar kiezers

geen zorg voor de schepping, maar een aarde die in noord en zuid letterlijk in brand staat

In het groot maar ook in het klein

zijn het mensen die deze wereld maken en zo vaak ook weer breken

Heer, ontferm U over ons

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 11/07

Glorialied: Loof God, die zegent al wat leeft (NLB 273: 1,3,4)

1. Looft God, die zegent al wat leeft,
der heem'len Heer is Hij,
die tussen ons zijn woning heeft.
Die ver is, is nabij.

3. Looft God, zijn vinger wijst ons aan,
een toren in de tijd,
dat het ten hemel toe moet gaan,
en gaat in eeuwigheid.

4. Looft God, want Hij spreekt onze taal,
Hij troont op onze lof.
In woord en doop en avondmaal
houdt Hij bij ons zijn hof.

Evangelielezing: Marcus 6:1-6a

¹Hij vertrok weer en ging naar zijn vaderstad, gevolgd door zijn leerlingen. ²Toen de sabbat was aangebroken, gaf hij onderricht in de synagoge, en vele toehoorders waren stomverbaasd en zeiden: 'Waar haalt hij dat allemaal vandaan? Wat is dat voor wijsheid die hem gegeven is? En dan die wonderen die zijn handen tot stand brengen!' ³Hij is toch die timmerman, de zoon van Maria en de broer van Jakobus en Joses en Judas en Simon? En wonen zijn zusters niet hier bij ons?' En ze namen aanstoot aan hem. ⁴Jezus zei tegen hen: 'Nergens wordt een profeet zo miskend als in zijn eigen stad, onder zijn verwanten en huisgenoten.' ⁵Hij kon daar geen enkel wonder doen, behalve dat hij een paar zieken de handen oplegde en hen genas. ⁶Hij stond verbaasd over hun ongelooft.

Lied: Hij die de blinden weer liet zien (NLB 534)

1. Hij die de blinden weer liet zien,
hun ogen kleur liet ondervinden,
is zelf het licht dat ruimte geeft,
ons levenslicht, de Zoon van God.

2. Hij die de lammen lopen liet,
hun dode krachten deed ontvlammen,
is zelf de weg tot waar geluk:
ons levenspad, de Zoon van God.

3. Hij die de armen voedsel gaf,
met overdaad hen kwam verwarmen,
is zelf het brood dat honger stilt:
ons levensbrood, de Zoon van God.

4. Hij die de doven horen deed,
hun eigen oren deed geloven,
is zelf het woord dat waarheid spreekt:
het levend woord, de Zoon van God.

Meditatie

Geliefde mensen van God,

Vandaag spreek ik nog steeds tot u via YouTube. Maar ik sta vandaag ook voor het eerst in tien maanden weer op de preekstoel van 'mijn' gemeente in Vilvoorde. En daar ben ik ontzettend blij om. Ik vind dat wel iets lijken op thuiskomen.

En in de evangelielezing van vandaag komt Jezus thuis, zou je kunnen zeggen. Hij keert terug in zijn vaderstad, na een paar hoofdstukken van omzwervingen door Galilea en het Overjordanse. Daar heeft hij een spoor achtergelaten van verwondering om wat hij gezegd en gedaan heeft. Volgens Marcus hebben zijn stadgenoten er al van gehoord. Maar ze nemen 't hem niet in dank af. Dat is toch de timmerman? De zoon van die-en-die, de broer van die-en-die? Laat ie z'n plaats kennen. Stoelen en tafels maken, best; maar laat ie ons niet komen vertellen hoe wij ons leven moeten leiden. Geen fijne thuiskomst voor Jezus dus.

Hoe herkenbaar zal dit niet zijn voor iemand die - ik noem maar een dwarse straat - het arbeidershuis van haar ouders heeft verlaten om te gaan studeren, als eerste vrouw in de familie. Als je dan terugkomt in het ouderlijk huis, loop je de kans dat je je heel eenzaam gaat voelen.

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 11/07

Want mensen die je van vroeger kende, die hebben vaak nog altijd een beeld van je vanuit dat 'vroeger'. Vooroordelen zijn er echt niet alleen tussen groepen mensen; ze kunnen ook heel persoonlijk zijn. Noem het: de valkuil van vertrouwdheid. En o wee als je niet meer aan dat oude, vertrouwde beeld voldoet. "Die kennen we toch? Denkt ze soms dat ze boven ons staat, met al die geleerdheid?" Het hemd is nader dan de rok, maar dat maakt familieverhoudingen vaak juist zo lastig.

En om weer terug te keren naar dat evangelieverhaal van Marcus: Jezus heeft zelf daarin zo z'n twijfels over familie. Drie hoofdstukken eerder zegt hij nog: mijn familie, dat zijn niet in de eerste plaats mijn verwanten. Wie de wil van God doet, die zijn mijn familie. In een familieverband of in een kleine gemeenschap - in kerk, dorp of buurt - daar is eigenlijk alles persoonlijk. Daar moet je je plaats kennen en liefst niet teveel afwijken van wat daar gebruikelijk is. Dat kan het ontzettend lastig maken om het te hebben over die dingen die je echt ráken, die er voor jou écht toe doen. Jezus heeft het over een profeet die niet gekend wordt in z'n eigen stad, onder z'n eigen verwanten en stadgenoten. En als ik dat 'profeet' nu even vertaal met: iemand die geraakt wordt door wat er gebeurt met de kwetsbaarste mensen en met de aarde. En die uitspreekt hoe dat anders zou kunnen en moeten. Zo iemand wijkt maar al te vaak af van wat er gebruikelijk is. En die ligt daarom maar al te vaak moeilijk in die schijnbaar zo vertrouwde familie of gemeenschap.

Het gebeurt trouwens niet alleen in een familie of in een kleine gemeenschap, maar het kan evengoed op grotere schaal in de samenleving gebeuren. Wie het, bijvoorbeeld, in Europa opneemt voor mensen zonder verblijfspapieren, die kan nog steeds veel tegenwind verwachten. Heeft dat ook niet te maken met het beeld dat witte Europeanen en migranten van elkaar en van zichzelf hebben? En met het idee dat die migranten hun plaats moeten kennen? Als je het toch hebt over profeten die niet gekend worden in eigen stad, of in eigen land....

Goed, tot zover misschien dus wel heel herkenbaar - zij het ongemakkelijk herkenbaar. En dan staat er iets vreemds in het verhaal. Hoewel de stadgenoten wel erkennen dat die Jezus bijzondere dingen doet - 'krachten', staat er letterlijk - hebben ze geen geloof in hem. En kan hij in die vertrouwde omgeving geen 'daden van kracht' verrichten. Hij geneest een paar stumpers, maar dat is het dan wel. Vereisen wonderen dan geloof? Verschillende mensen die Jezus geneest krijgen van hem te horen: je geloof heeft je gered. Maar in onze dagelijkse praktijk kunnen we nog zó hard bidden, met vol geloof, om je eigen genezing of die van een ander - maar of die genezing er ook werkelijk kómt is maar afwachten. Kennelijk werkt het toch anders, met wonderen. In de wereld van het evangelie van Marcus bestaan ze echter. Het feit dat Jezus er hier geen kan doen, is daarom belangrijk. Wat is hier nou aan de hand?

Ik noemde daarnet al 'de valkuil van de vertrouwdheid'. Vertrouwdheid die juist tot wantrouwen kan leiden, omdat er niet voldaan wordt aan de verwachtingen. Eerlijk gezegd: ik heb zelf een hekel aan verwachtingen. Want als ik iets van jou verwacht, dan leg ik jou een last op. En dat niet alleen: ik probeer jou in een vorm te duwen. De vorm van mijn verwachting. En die neiging is des te sterker, zo vermoed ik, bij iemand die ik denk te kennen. Maar kan er nog wel werkelijk iets gebeuren - en dat hoeft dan niet eens een wonder te zijn - kan er nog wel werkelijk iets gebeuren als ik al denk te wéten wie jij bent? Is die schijnbare vertrouwdheid met al haar verwachtingen niet een soort gevangenis??

En toch kunnen er soms wonderen gebeuren, óók in een gemeenschap waarin je elkaar dént te kennen. Een paar jaar geleden stierf de enige zoon van één van de mensen in het buurtje waar ik woonde, in de elf jaar vóór ik naar België kwam. Die buurman van ons: hij was een dwarskop. Niet bepaald geliefd in ons buurtje, en dan druk ik me nog zachtjes uit. Maar ook een man die verder helemaal alleen was. De rouwkaart was heel kaal, heel karig.

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 11/07

Bij de nabestaanden alleen zijn naam erop, de vader van de overledene. En die van de hond. Het voelde als een steen in mijn maag, zo'n beeld van totale eenzaamheid. Zijn vrouw was een aantal jaren eerder al gestorven. En nu zijn zoon, kennelijk het laatste familielid dat hij nog had. Op het moment dat ik die rouwkaart zag, was mijn besluit eigenlijk al genomen. Ik ging naar de crematie. Dwarskop of niet, het kon toch niet bestaan dat hij daar helemaal alleen zou zijn.

En toen gebeurde er een wonder, of een hele serie wonderen. Ik belde met mijn overbuurvrouw, die de rouwkaart ook gekregen had. Zij was al met een paar mensen bezig om geld bij elkaar te leggen voor een bloemstuk. Vóór we het wisten deden er al zo'n twintig mensen aan dat bloemstuk mee. Op de dag van de crematie fietste ik naar het crematorium in de miezerregen. Ik liep de hal binnen en zag daar tot mijn verbazing toch wel een stuk of vijftien mensen zitten. Drie of vier onbekende gezichten, de rest waren allemaal mensen uit ons buurtje. We gingen de aula binnen en onze buurman zat daar al met nog twee burens. Later hoorde ik dat die twee 's ochtends al naar hem toe waren gegaan zodat hij niet helemaal alleen naar het crematorium hoefde te gaan. De plechtigheid was net als de rouwkaart: kaal en karig. Maar aan het eind stond onze buurman op. Hij was het niet van plan geweest, maar hij wilde nu toch wat zeggen. Hij bedankte ons dat we met zoveel mensen waren gekomen, en barstte in tranen uit. En geloof me: wij hielden het ook niet droog.

Even later kwamen we bij elkaar in de koffiekamer. De ene buur na de andere zei hetzelfde. Ik vond dat ik moest gaan, anders zou hij daar helemaal alleen zijn geweest. Dat kan toch niet. Wat daar gebeurde, tussen mensen uit ons buurtje, dat viel buiten de verwachtingen die we over en weer van elkaar hadden. Het brak een situatie open die tot dusver gesloten was geweest. Als wij met elkaar hadden gedacht: dat is die ouwe dwarskop, láát 'm maar, van hemzelf kunnen we ook nooit een vriendelijk woord verwachten - dan was 't gesloten gebleven. Nu gebeurde er iets; noem het gerust maar een wonder. Onze buurman voelde zich opeens gekend. ?

Echt gekend, bedoel ik. Juist niet het kennen van die schijnbare vertrouwdheid, maar het kennen van de ene ziel door de andere. Het bracht ons, als buurtbewoners, dicht bij elkaar. Het was voor ons allemáál een bevrijdende gebeurtenis. En hoe simpel was het eigenlijk. Ik vond dat ik moest gaan, anders zou hij daar helemaal alleen zijn geweest. Dan kan toch niet.

Hoe vaak komt het niet voor dat we zelf verrast worden door iemand die we denken te kennen. Want, laten we realistisch zijn: hoe goed kun je een ander mens eigenlijk kennen? En juist in die momenten van verrassing kan er werkelijk iets gebeuren. Die momenten van verrassing kunnen bevrijdend zijn: een verlossing uit de gevangenis van verwachtingen en vooroordelen, van het schijnbaar vertrouwde. Als we die verwachtingen en vooroordelen maar durven loslaten. Bijvoorbeeld doordat we onszelf opeens in de positie van die ander zien, en dan geraakt worden. Wie geraakt wordt, gaat open. En die openheid, die hebben we nodig om elkaar te kunnen verrassen; om elkaar te kunnen bevrijden.

En zoals het tussen mensen onderling gaat, zo kan het ook gaan tussen ons en God. Die God die ons is verschenen in Jezus van Nazareth, Jezus Christus, de Gezalfde van God, God's mens bij uitstek. In diezelfde Jezus van Nazareth, die in de lezing zo op z'n plaats wordt gezet door mensen die hem wel denken te kennen. Juist daar waar wij denken dat we wel weten wie en hoe God is, dáár gebeurt niets meer. Maar waar wij ons open houden voor het onverwachte van Gods liefde, waar wij ons open houden voor Gods Geest die waait waar Zij wil - dáár kan God zich openbaren. Dáár kan opeens licht komen in een vastgelopen relatie tussen mensen, in harten die doof lijken te zijn geworden voor elkaar. Dáár kunnen we misschien een glimp opvangen van die Geest van liefde; die Geest die ons gebiedt en smeekt om uit liefde te leven. Met open ogen, open handen, en een open hart.

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 11/07

In Jezus Christus is God ons nabij gekomen, zoals een mens aan een ander mens nabij kan zijn. God die wij aanbidden, is ons rakelings nabij, wonend in ons midden. Durven wij ons open te stellen voor die goddelijke nabijheid? Durven wij ze te kennen en te herkennen in een ander mens; in elkaar? Misschien juist wel in die mens van wie wij dit 't minst verwachten? Is er een grotere bron van vreugde denkbaar?

Moge het zo zijn...

Lied: Omdat hij niet ver wou zijn (NLB 528: 1,3,5)

1. Omdat Hij niet ver wou zijn
is de Heer gekomen,
midden in wat mensen zijn,
heeft Hij willen wonen.

Refrein:

Midden onder u staat Hij die gij niet kent.
Midden onder u staat Hij die gij niet kent.

3. God van God en licht van licht,
aller dingen hoeder,
heeft een menselijk gezicht
aller mensen broeder.

Refrein

5. Weest verheugd, van zorgen vrij:
God die wij aanbidden
is ons rakelings nabij,
wonend in ons midden.

Refrein

Dankgebed en voorbeden

Gij, allerhoogste,
wij danken u voor uw liefde voor ons mensen
en voor de hele schepping.
Wij zegenen u, omdat gij zelf aan onze kant bent gaan staan
in de mens Jezus Christus, onze Heer en broeder.
Wij loven u om uw Geest
die ons bij elkaar brengt als uw gemeente.

En wij bidden u voor al diegenen onder ons
die zich laten leiden door vooroordelen en angst.
Angst voor ontwikkelingen die zij niet in de hand hebben.
Vooroordelen jegens mensen die anders zijn.
Angst om de weinige zekerheden die ze nog hebben kwijt te raken.
Mogen zij uw bevrijding ervaren en opstaan tot werkelijke vrijheid.

Wij bidden u voor al diegenen die lijden onder vooroordelen
en die smachten naar een glimp van hoop.
Vluchtelingen die de oorlog achter zich hopen te laten.
Migranten, op zoek naar een menswaardig leven.
Drugsgebruikers en alcoholisten die een uitweg zoeken
uit de gevangenschap van hun verslaving.
Jongeren die moeten leren om op eigen benen te staan
en aan wie dat angst aanjaagt.
Mogen zij wegwijzers vinden opdat hun hoop niet beschaamd wordt.

Wij bidden u bovenal
voor al die mensen onder ons
die leven van hoop
en hun vertrouwen stellen in uw Geest van liefde.

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 11/07

Mogen zij zelf hoop verspreiden die bevrijdt
Hoop die sterker is dan moedeloosheid, angst en vijandschap.

Barmhartige God,
Gij zijt groter dan al onze angsten, groter dan ons hart.
Hoor onze gebeden,
ook als wij een moment in stilte bidden
voor wat wij misschien niet onder woorden kunnen brengen....

(...)

En bidden wij samen met de woorden
die Jezus zelf ons geleerd heeft:

Onze Vader.....

Slotlied: Ga met God (NLB 416)

1. Ga met God en Hij zal met je zijn,
jou nabij op al je wegen
met zijn raad en troost en zegen.
Ga met God en Hij zal met je zijn.	3. Ga met God en Hij zal met je zijn:
in zijn liefde je bewaren,
in de dood je leven sparen.
Ga met God en Hij zal met je zijn.
2. Ga met God en Hij zal met je zijn:
bij gevaar, in bange tijden,
over jou zijn vleugels spreiden.
Ga met God en Hij zal met je zijn.	4. Ga met God en Hij zal met je zijn,
tot we weer elkaar ontmoeten,
in zijn naam elkaar begroeten.
Ga met God en Hij zal met je zijn.

Zegen(bede)

Barmhartige God,

Wij danken U
dat Gij in ons midden zijt gekomen in Jezus van Nazareth,
één van ons, een mens naar Uw hart.
Wij bidden U dat wij zijn Geest mogen ontmoeten in elkaar,
waar wij elkaar open en zonder vooroordelen tegemoet komen.
Wij bidden U dat wij ons open houden
voor de ontmoeting met zijn Geest, juist waar wij het niet verwachten.
Dat wij zó werkelijk navolgers mogen zijn van hem,
in wie Gij ons nabij zijt gekomen
zoals een mens nabij kan zijn aan een ander mens.

En laten we dan van hier gaan met de zegen van onze God,
in de woorden van de *Chapel Community*:

Wij zijn de kinderen van God,
die ons dromen en visioenen geschonken heeft.
Op ons rust de genade van God, als vlammen van vuur.
Moge de diepe vrede van Christus met ons zijn,
de liefde van God ons ondersteunen
en moge de Heilige Geest ons kracht geven waar wij ook gaan.

Amen.